

Universitätsbibliothek Paderborn

Venerabilis Patris Thomæ à Jesu ... Opera Omnia

Homini Religioso Et Apostolico Tam Qvo Ad Vitæ Activæ, Qvam
Contemplativæ functiones utilissima, Duobus Tomis Comprehensa. In
Qvibvs Singvlari Pietate, Varia Ervditione Clariori Et Breviori Stylo
Continentvr Et Explicantvr ...

Tomás <de Jesus>

Coloniæ Agrippinæ, 1684

Capvt XII. De exercitiis viæ Illuminativæ, sive proficientium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38621

CAP V T XI.

*Quodam alia circa viam Purgativam nota-
tu digna afferuntur.*

Ex dictis superiori capite liquet eos, qui hanc purgativam semitam graduantur imprimis debere se exercere, ut superius diximus, si fedula peccatorum suorum consideratione & contritione, & per opera penitentia pro iisdem satisfactione: ulterius in propria sui ipsorum cognitione, desperatio & odio, nec non diligenti divinae justitia & misericordia combinatione, ut in eis spem metumque constituti, scipios omnium terrenarum voluptatum delectatione privent. **P**räcipuum tamen illorum exercitium, erit continua & acerbissima Passionis Domini nostri JESU Christi, ejusque dolorum, affectibus præcipue compunctionis atque amoris excitatis, meditatio.

Ad hanc, omnia cetera a incipientium, opera, oratio, lectio, aliaque tanquam in scopum dirigi debent; specialius tamen ad contritionem, ex qua velut ex radice fecundissima cetera pullulabunt. Ab hac enim propria cognitione, amabilem sui ipsius odium, firmum se emendant, & satisfaciendi propositum, spes viva, compassio erga Salvatorem nostrum affectuosa, denique divinae justitiae timor velut ex fonce ubertimo laturus ac promanare solent.

Advertant vero magistri spirituales, quod iis qui in via spirituali proficere cupiant, primum omnium fundamentum debeat esse salutaris Dei timor; secundum illud initium sapientia timor Domini. Quod si quis attente consideraverit vitam antiquorum Patrum in eterno degentium, qui tam altas in virtutibus radices egerunt, multos annos illos in timore impendisse reperiet, & ob eam cautam magnorum progressus in virtutibus, viisque sanctitate fecisse: contra vero multos nostris temporibus in via spirituali defecisse, eodem in timore Dei minime fundati ac radicati, ad altiora devotionis exercitia gradum fecerint. Timorem DEI genetant salutares inferni, judicium Dei, ac mortis meditationes.

Maxime tamen notatum velim, quod quamvis tria viae hujus exercitii: purgationem, lucem, & amorem, ordine suo digeramus; primumque locum contritioni. Secundum, ipsius cognitionis. Tertium, amoris assignemus; nolumus tamen quemquam taliter adhuc ordinem additum, quasi non possit sine priorum praxi posteriora amplecti; et si enim spectata rei natura, ita ut diximus, unum alteri subordinetur, attamen ubi ad praxin descenditur, non est necesse hanc omnino sequi & procedendi modum mortificare, & quasi ex obligatione servare; sed unusquisque sua devotionis sensum, & internam Spiritus sancti inspirationem sequi poterit. Quod pari ratione in exercitiis viae illuminativa, & Unitive observandum erit.

Sed antequam ulterius ad viam illuminativa exercitia progrediamur; Quomodo cognoscere possit, quando anima sufficienter expurgata sit, ut majori luce proficiat? spirituali ad illuminativam via exercitia transeat trademus.

De *Myst. Theol.* **S.** Bonavent. indicium perfectæ purgationis hoc assignat: ea, que prius movebant ad timorem, compunctionem & dolorrem; modò excitant ad amorem. Non obscurum etiam erit hujus rei signum, sui ipsius odium, tantaque peccati abominatione, & detestatio, ut pro toto mundo ea repeteat nequam vellet. Similiter judicandum

erit, quando anima perceperit novum quandam lucis radium, quo illustrata libenter & faciliter recognitat divinas perfectiones quam suas miserias & imperfectiones, potiusque in virtutum quam in compunctionis inclinata exercitium, ad ea quodammodo nauferat, que prius cum diligentia & fervore perturbabant. Tunc enim sufficienter judicatur animam hujusmodi ad illuminationem esse dispositam. Cavendum tamen imprimis hic quidam proprio monu attentre, sed in omnibus lequi oportet iudicium confiliumque sui directoris ac magistri; alioquin enim loco profectus certissimum inveniet præceptum.

Präscribunt præterea Doctores quidam per quantum temporis se exercitare debeat anima in via purgativa. Præterimus ea que DEUS, cuius potentia, nec modum, nec limites habet, quandoque operatur, cum facile esset jubilo honestare *Ecc. 110* pauperem, & ab uno ad aliud extrellum sine medio transferre, Sanctam enim Mariam Magdalnam, & S. Petrum, alioisque ad viam unitivam subiit exirevit; quod & modò puris quibusdam animabus concedi existimamus. Ordinario ergo modo aliquibus trimelte purgationi sufficere videtur. Cum tamen graves quidam autores assertere non dobitent, unius anni patrum ad viam unitivam perfectionem allegundam sufficere, crediderim fatis esse sex menses purgationi impendere; maximè cum, ut supra diximus, in via illuminativa, & unitiva nullatenus unquam omitti debant via purgativa exercitia, sive utramque via inter se commiscendo, curior, (licet non tantum purgationis certitudine) ad illuminativam fieri poterit ascensus.

CAP V T XII.

*De exercitiis viae Illuminativa, sive profi-
cientium.*

Proxima ad unitivam dispositio via est illuminativa: cum enim voluntas non fecuratur in incognitum, nihil ita ad amandum DEUM conducit, quam certa ipsius cognitione. Illuminativa enim haec via dicitur, quia priori mentis oculo anima DEUM videre incipit; Passiones enim eam exercantes, mortificans, & virtutes, que illuminant acquirentur satagit. Quare exercitia hujus viae duplicitur generis: priora circa passionum mortificationem, & virtutum acquisitionem postero; circa veritatem divinarum, ipsiusque DEI clariorum cognitionem versantur. Scopus hujus viae præcipuus est cordis munditasque ex passionum viatoriisque mortificatione, & abnegatione ac virtutum acquisitione resultans; perfectissimo exemplari proposito JESU Christo Domino nostro, in quo omnis virtutis puritatis, amorisque perfectio abundansissime reperitur & hauritur. Nihil itaque conducibilius ad viam illuminativam aspernibus esse potest, quam attenta vita & passio Domini nostri JESU Christi consideratio, sedulaque imitatio. In Christo enim JESU divine perfectiones acque attributa, omnipotencia, magnitudo, sapientia, bonitas, misericordia, & justitia, ex quibus in DEI deducimus cognitionem, mirifice resplenderunt, & quasi in lucidissimo speculo, in quo jugiter intendamus, virtutum omnium exercitia, clarissime reluxerunt; aqua ita totu' via: hæc gradientis exercitiū in imitatione IESU CHRISTI constitutum quo quidem illius perfectiones attē perficiunt, virtutēque perfectissimas

Thi...
Opel...
...C
in seipso exprimens, ad beatam tendat amoris eum DEO unionem. Quicunque autem ab hac via deflexerit, nunquam ad Patrem, per ostium nimirum (quod Christus est) non intrans, vel oratione, vel unione obtentum, pertinet.

Est meditatio atque imitatio vita Domini nostri JESU CHRISTI utilissima, securissima, maximique meriti, atque omnium omnino viarum compendiosissima & sublimissima; & idcirco nunquam quoad vixerimus ab ea delectendum. Quia de re plura nobis superfluit dicenda, sed tractatus hujus angustia sermonem protrahere non permittit.

S. Primus.

Primum via illuminativa exercitium.

Primus igitur, ut ante dicebamus, Illuminativa gradus, est passionum animae perfecta & omnimoda abnegatio & abdicatio, cum homoto & extremo conatu vim sibi facit in cohibendis anime sua passionibus, voluptatibus, comoditatibus, sensibus, proprio iudicio, propriâ voluntate, honore, lucris, consolationibus, omnibusque alius partis rationalis inordinatis affectionibus, & amoribus; & totaliter seipsum abnegans, uno rationis motuum suorum catervam moderatur & gubernat. Et quia ab hac passionum refractatione virtutum moralium origo dependet, cum haec illarum moderatione introducantur, ac exercentur, hinc tota difficultas in hac perfecta sui ipsius mortificatione & abnegatione consistit. Unde quam optimè Casianus duplo majori labore afferit passionum affectiones eradicari, & mortificari, quam virtutes ipsas in anima inseri. Conculit quoque idem Casianus in mortificandis passionibus primò capitem impugnandum esse, easque quæ magis potentes characterisque fortius dominantes, acris bellum nobis movent: præcipuâ enim aliarumque Regiâ de victâ, aliae flaccescunt & facilime extinguntur. Neque quis existimat debet hoc negotium esse unius diei, aut mensis, sed annorum plorium, in quo continuâ perseverantia & perseveranti continuatione, sensim & paulatim in veteratam Adæ rebellionem extinguit, & seipsum sibi, Deoque perfectè subiectum: sic quæ, ut dicit proverbium, caro lapidem non vis, sed sapientem cadendo: & subtilis crassam corredit lima casinam.

Monendum mihi hoc loco videtur spiritualis exercitator, ne mitteretur, aut etiam animum abiciat, si sensibilis subinde ipsi subtrahatur devotio, quod in isto praesertim, plurquam in superiori vita spiritualis cursu, non raro contingere solet, divina sic, admirabili bonitate sua, disponente providentiâ: ut sicut arbores noviter plantatas usque dam radices egerint necesse est continuò irrigari, quæ postea radibus humorem terræ fugientibus parvo accedente subinderore facile excrecuntur: animas recenter in horto suo plantatas abunde, ecclœles devotionis rore, irrigat Deus, quoque virtutibus radicata se sustentant, atque etiam neficientes ex crescunt, non deficiente substantia lis devotionis humore & subinde accessoriâ divinae gratiae largitate.

Quod diximus de subjugandis principalibus passionibus, de virtutibus quoque intelligentiâ venit, maximeque in moralibus principaliore exercei debent, quales sunt humilitas, patientia, obedientia.

Nec est quod quis de passionibus subjugatis,

acquisit, sive virtutibus sibi applaudat, aut glorietur, quantumvis magna sentiat desideria frequentia, & actus internos elicat, nisi prius occasionibus, & contrariis vitorum impugnationibus, quasi lydio lapide probatus, didicerit etiam ardus, & siccus omniisque devotionis gusa privatus, pristina virtutum & mortificationis exercitia non omittere, sed nihil remissus omni difficultatis eventu, in iis constanter perlevere.

Primum igitur hujus via exercitium, positum est in expurgatione passionum, media scilicet, virtutum operatione, & totali sui ipsius abnegatione. Firmiter itaque hic secum statuat quisque hanc ingreditur viam, nunquam illa in re, ac commoditate seipsum querere, omnem quantumlibet minimam terrenum creatarum delectacionem fastidire & fugere, divino beniplacato felice per omnia conformare, forti alacritate animo mortificationis laborem omnemque angustiam, afflictionem, crucem libenter post Christum Dominum bajulare, & omni dubio procul maximos brevissimo temporis spatio conficie in via Domini progressus.

S. Secundus.

Secundum via illuminativa exercitium.

Secundum & præcipuum via hujus exercitium, est cognitio JESU Christi, que duplex est. Prior; ut est DEUS, Patris verbum, ac secunda Trinitatis persona. Posterior, per reflexum a creaturas, eum considerando, ut omnium bonorum auctorem, beneficia ab eo percepia creationis, conservationis, redemptionis, aliaque particulae gratia mente reconciliando. Prior in le perfectior, nobilior, sublimior est. Posterior tamen in hoc profectus spiritualis statu longè ulterior, magisq; apposita ad animos divini amoris igne, supponit beneficiorum fomentis, inflammans: Nec enim anima incipit aperire oculos, & unde, & a quo veniat quærensa suum pergit investigare principia, creatorum, conservatorum, incipientia eæ exteris creaturis, admirabili ordine hominis obsequio destinatis, per quandam cognitionis similitudinem & amoris calam, totâ mente, & affectu divinas perfectiones potentias, sapientias, bonitatis, considerando & amando, perflustra.

Verum enim vero nullum inter omnia DEO opera efficacius valet ad extirpandam quantumlibet desiderium hominis animam, quam opus redemptionis ac salvationis nostrâ. Quid enim olido modo, aut pacto maius ampliusque excoquari potest, quam quod aeternus Pater Filium suum unigenitum dederit nobis in eadem carne magistrum, in eodem sanguine fratrem, crudelissima morte copiosissimum Redemptorem, & inexhaustum amoris ardenterissimi, quo incendamus igne flagrantem. Penetrabilis hic sit divina misericordia abyssus, & investigabilis, latensque divina sapientia & providentia altitudine, tam idoneo & efficaci redemptoris nostra gloriaque divina meo, in noltram dimissa naturam clarissime appetissimeque resplender.

Diligentissime igitur singula, quæ in hac amissima JESU Christi passione concurrunt, pendenda erunt. Quantu infinita illa Verbi incarnationi persona nos fecerit, quæ & quanta pro nobis Christus Dominus perpellus fuerit, quamq; immensa beneficia dolotissima sanguinis sui effundit, nobis proteruerit. Ad hoc juvabit, quoniamque diligenter.

ORATIONIS MENTALIS.

57

diligenter meditari, ac compliri puncta. Quia patitur, quid patitur, quam gravia patitur, pro quo patitur & quanto amore patitur. Quia singula attendit, ut per eis recognoscatur, non possumus non maximum in anima excitare divini amoris incendium. Erit insuper attendens modus, quem Christus Dominus in vita & passione servavit, quia non videlicet obedientia, resignatione, charitate, humilitate, patientia nobis praeluxerit, ut virtutes has, quas considerando admittamus, imitatione in nobis exprimamus.

Neque nulla ens à piis hisce de Passione Christi Domini nostri meditationibus est desitendum, quoque habitualis quedam ejusdem praesentia in nobis quodammodo depingatur, per quam anima CHRISTVM crucifixum continuo intra se contemplans, quasi in illius imaginem transformetur. Proderunt ad id plurimum spirituales libertatem Christi Domini pīs considerationibus & meditationibus explicantes, praecepit vero, si quā poterimus diligenter contemnere orationem nostrā de Christi Domini humanitate contexere, ex ea lumen cognitionis DEI, affectum gratitudinis pro receptis beneficiis, desiderium imitationis virtutum, & singularē erga Dominum nostrum JESUM Christum amorem haurientes.

S. Tertius.

Tertium exercitium.

Tertium hujus viae exercitium, & hoc quidem proxime & immidea è ad viam unitivam dicens, est amor Domini nostri IESU Christi principali ex recordatione divinorum beneficiorum procedens, qui amorisq; nubilam gratiam animi testibus accendatur, & foveatur aspiratio- nibus his aut similibus: *Quando Domine, quando debita gratitudine tanta reponam beneficia? Quando amorem amore compenso?* *Quando tuus ero si- cuti meus es? O Domine, O utinam totum me possides, sibique me totum impenderem. Si totum quod debes per solvēre non possum, hoc tamen tantillum quod va- let infinita illa tua bonitate dignante suscipe.* Deniq; ubi si hoc modo perfectè exercuerit, consabitur, quantum sit possibile, Christum in omnibus spiritualibus oculis respicere, ita ut Christus, ut inquit Apostolus, sit omnia in omnibus, & ad rei cuiuslibet conspectum divino Christi amore se sursum levare, his vel similibus, s. Bonavent. docen- tis The. anagogicis inspirationib; 9, dum expōns orationis c. 2. de ratione Dominicana ita inquit: *Pater, id est: tu es via illa, qui filios spirituales progeneras, mediante vivifica- mi. p. 3. tvo germine; tunc ergo ero vere filius tuus, quando te vero amore constringam.* *O quando diligam te, constringam intimum visceribus?* similiter per hoc quod dicitur, *noster, id est, tu es ille, qui latissimè diffundis bonitatem.* *Si ergo vere te amarem, tunc aliquid in me tue latissime diffusionis stellares.* *O quando te tam ardenter amo, ut tua lata bonitas in me aliquantulum apparet?* Similiter per hoc quod dicitur, *in calice;* & sic de aliis, omnia anagogicē transferendo, & ita per meditationem præviā, per istas aspirationes affectio amoris paulatim accenditur, & sicut stupra radio solari exposita primo exsiccatur, & statim accenditur; sic per istas aspirationes dilectionis provocantes, ad mentis elevationem magis ac magis accenditur, usquequo ad unitivam elevationem affectio sustollatur.

Hactenus D. Bonavent. Neque solum in verbis, quae dicit, aut audiit, sed quoque inquit aliquam creaturam intuetur, vel aliquid agit, diligenter i-

dem facitandum erit. Dum manducat, verbi gratia, cor in DEUM erigens dicit: *o Domine, quando satiabor pane illo, qui solus satiare potest, pane Angelorum.* Quando est bibitur us: quando dabatur mihi Domine liber de aqua vite, que in me omnem creaturam scism extinguit? Domine da mihi hanc aquam, aquam amoris tui, quæ omnia terrena amori concupiscentia in me morietur. Hoc enim modo amata ad viam unitivam sele disponit, ad quam trahere non debet, nisi bene per redonatis passionibus, habitusque virtutum ita altè radicatis, ut in earum exercitio firmitatem facilitatemque experietur, licet supremā illā, qua perfectiorum est, dulcedine & delectatione nondum perfruatur. Demum plura possent dici de via illuminativa, ut ita dicam acquisiri, quæ quia altiora sunt merito à nobis pleniori tractatione lib. 3. de divina oratione digesta, hic prætermitimus.

C A P V T XIII.

De exercitiis viae unitivae sive perfectio- rum.

Finis viae unitivae, est intima anime cum DEO Unione: media sunt cognitio, & vita quadam se DEO per verum amorem uniendo desideria. Felix illa anima, quæ cum Moysi post sex dierum caliginem multam nimis laborem, exercitacionem, delocationem, gemitus, suspitia, septimo tandem die ad montis verticem, alissimamque cum DEO unionem, que hac via peragitur, evenerit. Felix atque iterum felix servus Hebreus, qui sex annos serviens septimo liber evadit. Felix videlicet illa anima, quæ post longam purgationis & illuminationis quasi servitatem, tandem omnibus disoluta vinculis à Spiritu S. in filiorum affectu libertatem in ecclesiis Patris familiis hereditatari mensa convivatur, & fonte qui eam omnium laborum obliuisci facit inebriatur. Fons ille est patens, ad quem omnes invitatur. *Omnes Isa. 56.* *Sicutientes venite ad aquas.* Non quasi uno caru, etatque ad istum aquarum viventium fontem pertingere valeamus, sed ut sensim & pedenter in continuo assidueque labore & excruciatione, praefertim vero oratione & mortificatione, sine intermissione progressediamur. Neque hoc sufficiat, nisi specialis Spiritus sancti virtute, cursus noster dirigatur, & promoveatur. In hoc enim statu, quem via unitiva appellamus, Orationis & contemplationis à Deo divinitus infusa gratiam tēpissimam in aliis statibus degulare incipimus. Et quia de illa arcana & felicissima unione, quæ purissimis animabus extra sensus raptis contingere aliquando solet, in lib. 4. de divina oratione fusus pertinet & avimus, nunc tantum de ea, quæ fit meditatio, & sic de aliis, omnia anagogicē transferendo, & ita per meditationem præviā, per istas aspirationes affectio amoris paulatim accenditur, & sicut stupra radio solari exposita primo exsiccatur, & statim accenditur; sic per istas aspirationes dilectionis provocantes, ad mentis elevationem magis ac magis accenditur, usquequo ad unitivam elevationem affectio sustollatur.

Primum est puritas cordis, ut quis enim DEI gustū percipiat, cot ab omni inordinato creaturet gustū liberum & purū habeat necesse est. Ad hanc cordis